

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Радкевич Юлії Миколаївни на тему:
«Камерно-вокальна лірика як рід виконавської традиції: національні та жанрово-стильові репрезентації»
на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – «Музичне мистецтво» з галузі знань 02– «Культура і мистецтво»

Публічну презентацію наукових результатів дисертації проведено на засіданні кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського «27» січня 2025 року, протокол № 8

Обґрунтування теми. Дисертацію присвячено обґрунтуванню когнітивного погляду на камерно-вокальну лірику як *іпостась професійної діяльності співака*. Формулювання «лірика як рід виконавської традиції» виникло на ґрунті систематизації спостережень за концертно-артистичними презентаціями творів різних жанрів й стилів, національних традицій, які разом складають сучасну картину вокального мистецтва Харкова та України. Постає проблема виховання *універсального співака*, що потребує нагального розв'язання саме зараз, в умовах глобалізації музичної культури світу.

Аспіранткою Радкевич Юлією Миколаївною за результатами проведеного дослідження та аналізу наукових джерел визначено *актуальність теми* для вітчизняної науки та музичної практики, яку зумовили наступні чинники: 1) відсутність системного дослідження історико-когнітивних засад камерно-вокальної лірики як роду виконавської традиції, якими вони постають для співака в системі новітньої професійної освіти; 2) сформованість наукової рефлексії щодо ролі ліричної свідомості та проблем авторства і співтворчості у вокальному мистецтві; 3) репертуарний пошук співаків в їх практичній діяльності за критеріями національно-стильової та індивідуально-композиторської персоніфікації лірики в різних жанрово-виконавських напрямках музичної культури ХІХ–ХХІ століть (автентичний спів, академічний вокал, естрадне мистецтво).

На підставі визначеної актуальності теми сформовано мету, завдання та методи дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертацію Радкевич Ю. М. на тему «Камерно-вокальна лірика як рід виконавської традиції: національні та жанрово-стильові репрезентації» виконано на кафедрі інтерпретології та аналізу музики ХНУМ імені І.П. Котляревського. Її зміст відповідає комплексній темі «Інтерпретологія як інтегративна наука» на 2017–2022 рр. перспективного тематичного плану науково-дослідницької роботи ХНУМ імені І. П. Котляревського (протокол №4 від 30.11.2017 р.). Тему дисертації затверджено (протокол №3 від 26.10.2017р.) на засіданні Вченої ради ХНУМ імені І.П. Котляревського, уточнено на засіданні Вченої ради

Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (протокол №7 від 30.01.2024).

Мета дослідження – з'ясувати роль камерно-вокальної лірики в системі виконавської традиції в розмаїтті національних та жанрово-стильових репрезентацій. Надзавданням є розробка *вчення про виконавську когнітивістику*, сутність якого розкриє єдність національних, жанрово-стильових та персональних форм репрезентації вокальної лірики в творчості співака (співачки).

Об'єкт дослідження – вокальне мистецтво ХІХ-ХХ століть; **предмет** – камерно-вокальна лірика як рід виконавської традиції в національних та жанрово-стильових репрезентаціях.

Матеріалом дослідження є камерно-вокальні твори європейської та української культури, що є зразками «ліричної самосвідомості музики» і мають апріорне значення для академічного виконавства: 1) Л. Бетховен «До далекої коханої», Р. Вагнер «Пять пісень на вірші Матильди Везендонк» та інтерпретаційні версії твору (Джессі Норман, Анне Софі фон Оттер); польські пісні Ф. Шопена в інтерпретації Ольги Пасічник (сопрано) та піаністки Наталії Пасічник; Шарля Спенсера (*Charles Spencer*) та Урсули Крігер (*Urszula Kryger*, 1999); Конрада Джарнота (*Konrad Jarnot*) та Євгена Мірського (*Eugene Mursky*, 2010 рік); версії «жіночих» пісень (Олександра Курзак-*Aleksandra Kurzak*), та пісень без гендерної ідентифікації у виконанні баритона: Маріуш Квєцен (*Mariusz Kwiecień*) та Нельсон Горнер (*Nelson Goerner*, 2009); 2) зразки жіночого солоспіву в творчості Лесі Дичко: «Настрої» (1973) «Етюди зими» (2017) у різних виконаннях; 3) аудіо-записи Квітки Цісик та Ніна Матвієнко (альбом колискових «З маминих долонь»); 4) зразки жанру колискової в сучасних композиторських версіях та проєктах.

Методи дослідження. Концепція дослідження спирається на взаємодію методів сучасної музикології (історико-генетичний, жанровий, стильовий, функціонально-структурний, системний) з домінуванням тих, що розкривають специфіку вокального виконавства (порівняльно-інтерпретаційний, когнітивний; феноменологічний).

Теоретична база Теоретична база ґрунтується на сучасних напрямках музикології:

– *вокальне мистецтво, його форми та стилі* (В. Антонюк, О. Баланко, М. Бурцев, Ван Дуангуй, В. Гіголаєва-Юрченко, Н. Говорухіна, Б. Гнидь, Л. Горелік, Н. Гребенюк, Л. Деркач, Н. Дрожжина, М. Жулинський, Т. Загородній, Ю. Карчова, О. Коноров, А. Котолевець, О. Літвінова, Т. Мадішева, Ю.Малишев, Н. Полікарпова, І. Присталов, О. Стахевич, О.Томків, Б. Фільц, Н. Харандюк, А. Хуторська, М.Черкашина, Чжоу Чживей, О. Яхно);

– *філософія та історія музики* (Аристотель, Т.Адорно, Г. Ганцбург, Г.Ф.Гегель, Н. Герасимова-Персидська, І. Данішевська, О. Камінська-Маркова, Л. Кияновська, С. Кримський, О. Самойленко, Й. Хейзінга, Ф.Шеллінг);

– *українська музична культура і діаспорознавство* (Ю. Бачинський, О.Бенч-Шокало, М. Василик, В. Витвицький, О. Городецька, С. Грица,

О.Гуркова, В. Євтух, А. Іваницький, Г. Карась, Л. Кияновська, І. Кліменко, О.Козаренко, Л. Корній, Г. Коропніченко, В. Коротя-Ковальська, Н. Костюк, П.Кравчук, В. Кузик, В. Кушпет, М. Лановик, З. лановик, З. Ластовецька-Соланська, Н. Матвієнко, М. Міщенко, О. Мурзина, І.Романюк, М. Самотос, Р. Стельмашук, Ю. Трунез, Є. Хекало);

– *музичний стиль, твір та його інтерпретація* (О. Баланко, Н. Жайворонок, Г. Ігнатченко, Н. Інютчкіна, О. Катрич, І. Коханик, А. Луніна, Н. Маринчак, О. Марчун, В. Москаленко Ю. Ніколаєвська, Н. Старюченко, О. Філатова, Л. Шаповалова, Л. Ярославич).

Наукова новизна отриманих результатів. У музикології вперше: обґрунтовано статус камерно-вокальна лірика як роду виконавської традиції за історико-когнітивними, національно-жанровими та мовностильовими параметрами;

- уведено в науковий обіг низку понять: «виконавська когнітивістика», «лірика як рід виконавської традиції»; «лірична свідомість музики»; «вокально-виконавський стиль творчості»;
- з'ясовано, що жанрово-стилістичні тенденції європейської камерно-вокальної лірики знайшли відповідне відбиття і в українській музиці як національно-визначений тип ліричного Я-образу (*homo cantor*);
- здійснено виконавський аналіз знакових для ліричної свідомості європейської (Л. Бетховена, Ф. Шопена, Р. Вагнера) та вітчизняної традиції (Лесі Дичко) в світлі порівняльної інтерпретології;
- розглянуто типи української виконавської традиції крізь призму інтерпретаційної функції співака як співавтора;
- узагальнено роль творчості визначних українських співачок різних стильових напрямів (К.Цісик, Н. Матвієнко), які сформували лірикоцентризм жіночого сольного виконавства в мистецтві останньої третини ХХ – ХХІ століть.

Практичне значення отриманих результатів. Матеріали та висновки дисертації можуть бути залученими до викладання навчальних дисциплін: «Історія української музичної культури», «Теорія вокального виконавства»,

«Аналіз та інтерпретація музики», «Феноменологія особистості виконавця» для бакалаврів, магістрів, аспірантів вищих музичних закладів освіти України.

Апробація результатів дослідження. Матеріали дисертаційного дослідження оприлюднено на 7 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях:

- міжнародна наукова конференція «Бетховен- terra incognita» (Харків, 4-5 жовтня 2014 року);
- міжнародна науково-творча конференція «Мистецтво та шляхи його осмислення в дослідженнях молодих науковців» (Харків, 23-24 березня 2017 року);
- наукова конференція присвячена пам'яті проф. Н.В. Савицької (Львів, 24 березня 2018 року);
- відкрита звітна наукова конференція «Актуальні проблеми музичного і

театрального мистецтва» (Харків, 16 лютого 2018 року);

- всеукраїнська науково-практична конференція «Леся Українка на перехресті культур і часів» присвячена 150-річчю Лариси Косач (Харків, 20 березня 2021 року);
- науковий проєкт «Сучасне слово про мистецтво: наука і критика» (Харків, 13-14 лютого 2024 року);
- міжнародна наукова інтернет-конференція «Творчий універсалізм у культурі, мистецтві, освіті: ідентифікаційний, комунікаційний, синергетичний виміри» (Івано-Франківськ, 23-24 травня 2024 року)

Публікації. За темою дисертації опубліковано 4 статті у спеціалізованих фахових виданнях, рекомендованих і затверджених МОН України:

1. Радкевич Ю. Цикл вокальних мініатюр як синтез ліричної поезії і музики: теоретичні аспекти вивчення жанра. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Збірник наукових статей Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, 2015. Вип. 43. С. 249 – 259

2. Радкевич Ю. Романтичний вокальний цикл та його витoki у творчості Л. ван Бетховена. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Збірник наукових статей Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, 2015. Вип. 45. С. 196 – 208

3. Радкевич Ю. Сучасний стан українського діаспорознавства (на матеріалі виконавського стилю Квітки Цісик). *Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство*, 2018. Вип. 1 (10). С. 324 – 328.

4. Радкевич Ю. Співак як співавтор: особливості репрезентації української народної пісенності у концертно-мистецькому просторі сьогодення. *Проблеми взаємодії мистецтва, педагогіки та теорії і практики освіти*. Збірник наукових статей Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського, 2019. Вип. 52. С. 101 – 118, DOI 10/34064 / khnum 1-5213

1. Характеристика особистості здобувача. Характеристика особистості здобувача.

Радкевич Юлія Миколаївна у 2008 році вступила до Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського (кафедра сольного співу та оперної підготовки). У 2012 році одержала ступінь бакалавра, у 2013 – магістра. Навчалася в аспірантурі Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського з вересня 2017 року на денній формі здобуття освіти, з лютого 2021 року була в академічній відпустці, з жовтня 2024 року поновилася на навчання на заочну форму здобуття освіти (науковий керівник – доктор мистецтвознавства, професор кафедри інтерпретології та аналізу музики Шаповалова Людмила Володимирівна).

Вона має педагогічний досвід (є викладачем кафедри сольного співу та оперної підготовки Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського).

Лауреат низки всеукраїнських та міжнародних вокальних конкурсів. Стендіат Вагнерівської спілки та учасник Вагнерівського фестивалю у м. Байройт (Німеччина, 2013). Солістка Харківської обласної філармонії (з 2013 р.)

Веде концертно-гастрольну діяльність в Україні та в інших країнах Європи. Активний учасник різноманітних мистецьких проєктів університету мистецтв імені І. П. Котляревського, Харківської обласної філармонії та інших культурно-мистецьких закладів України.

Радкевич Юлія Миколаївна проявила себе обдарованим, здатним до аналітичних узагальнень, відповідальним та працелюбним дослідником, своєчасно виконувала всі розділи індивідуального навчального плану. Відзначено високий рівень та системний характер навчання, котрі привели до успішного завершення тексту дисертації.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана українською мовою з правильним вживанням лінгвістичної та спеціальної термінології. Стель викладених в дисертації матеріалів дослідження – науковий.

Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності. Під час виконання дисертації здобувач дотримувалася принципів академічної доброчесності. За результатами перевірки та аналізу матеріалів дисертації не було виявлено ознак академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації.

Як результат попередньої експертизи дисертації Радкевич Юлії Миколаївни у межах публічної презентації наукових результатів дисертації, проведеної на засіданні кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського та повноти основних результатів дослідження

УХВАЛЕНО:

1. Дисертація **Радкевич Ю. М. «Камерно-вокальна лірика як рід виконавської традиції: національні та жанрово-стильові репрезентації»**, представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 – Музичне мистецтво є ґрунтовним, самостійним, завершеним науковим дослідженням, що має наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів. Її зміст відповідає спеціальності 025 – Музичне мистецтво. Визначені мета та завдання повністю розв'язані, основні положення дисертації обґрунтовують наукову новизну. Обсяг та структура дисертації відповідають вимогам, що висуваються до дисертацій на ступінь доктора філософії. Результати дисертації пройшли апробацію на 7 науково-практичних конференціях; основні положення відображено у 4 наукових публікаціях виданих у збірниках матеріалів конференцій.

2. Викладене дозволяє дійти висновку, що дисертація **Радкевич Ю. М. «Камерно-вокальна лірика як рід виконавської традиції: національні та жанрово-стильові репрезентації»** має теоретичну, практичну значущість, наукову новизну; її результати можуть бути запроваджені до науково-теоретичної та практичної сфер музичного мистецтва України. Дисертація,

подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам, передбаченим пунктами 10 та 11 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами), та може бути представлена у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 – «Культура і мистецтво».

3. Рекомендувати дисертацію **Радкевич Юлії Миколаївни Дисертацію на тему «Камерно-вокальна лірика як рід виконавської традиції: національні та жанрово-стильові репрезентації»** до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді для присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» галузі знань 02 – «Культура і мистецтво».

Результати дисертаційного дослідження обговорено і схвалено на публічній презентації наукових результатів дисертації, яку було проведено на засіданні кафедри інтерпретології та аналізу музики Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського.

Головуюча на публічній презентації наукових результатів дисертації:

Доктор мистецтвознавства,
професор, проректор з науково-педагогічної,
творчої роботи та інноваційного
розвитку Харківського національного
університету мистецтв
імені І. П. Котляревського

НІКОЛАЄВСЬКА Ю.В.